

3 Uusimaa

Uudellamaalla asui vuoden 2021 kesäkuun lopussa 1 710 036 henkilöä. Viime vuoden kesäkuusta väestö kasvoi 13 404 henkilöllä. Vuoden 2021 kesäkuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli 112 947 ja työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta 12,8 %.

Uusimaa	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Työvoiman saatavuus	--	--	--
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Yleiskuva alueen tilanteesta ja näkymistä

Uusimaa on pääkaupunkiseutuna sekä yritys-elämän ja valtionhallinnon keskittymänä aluetaloudellisesti hyvässä asemassa, vaikka koronakriisi iski erityisen kovaa juuri Uudellamaalla korostuvaan palveluun. Uudenmaan elinkeinoelämä on monipuolista ja alueen keskimääräinen koulutustaso on korkea. Uudenmaan bruttokansantuote per asukas on lähes kolmanneksen koko maan lukemaa korkeampi.

Uudenmaan väestönkasvu on pitkään keskittynyt vahvasti pääkaupunkiseudulle, jossa asuu noin 70 prosenttia koko maakunnan väestöstä. Tilastokeskuksen väestöennuste Uudenmaan osalta ennustaa maakunnan väestönkasvun keskittyvän kuluvaan vuosikymmenen aikana kokonaisuudessaan Helsingin seutukuntaan. Muiden seutukuntien kohdalla väestöennusteet ovat laskevia. Tosin koronatilanteen edistämä digiloikka ja etätyömahdollisuuksien kehittyminen antaa pääkaupunkiseudun ulkopuolisille seutukunnille mahdollisuuden lisätä omaa vetovoimaisuutta ja elinvoimaa etenkin asiantuntijatyötä tekevien keskuudessa.

Valtakunnan tasolla Uusimaa ja erityisesti pääkaupunkiseutu on elinkeinorakenteeltaan hyvin palveluvaltaista aluetta, mikä on voimistanut koronakriisin vaikutusten merkitystä. Muiden päätoimialojen osalta tilanne Uudellamaalla on palveluja parempi.

Asuntorakentamisen arvioidaan pysyvän pääkaupunkiseudulla korkealla tasolla muiden toimialan osa-alueiden laskiessa. Etätyön suuren lisääntymisen merkitys näkyy myös rakentamisessa, koska sillä on suuri vaikutus toimitilarakentamisen tulevaisuuden näkymiin.

Etätyö näkyy myös liikennemäärissä, esim. HSL:n liikennemäärät ovat laskeneet 20 prosenttia. Heikentynyt joukkoliikenne osaltaan vähentää työvoiman mahdollisuutta liikkua työn perässä esim. Loviisa-Helsinki.

Koronakriisistä huolimatta Uudenmaan merkittävimmät toimialat tulevat tulevaisuudessa-kin olemaan liike-elämän palvelut, matkailu- ja ravintola-ala, rakentaminen sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut. Palveluiden kohdalla kriisistä elpyminen saattaa kestää vuosia, mutta Uusimaa ja pääkaupunkiseutu tulee jatkossakin pysymään maan palveluvaltaisimpana alueena. Teollisuuden merkitys tulee olemaan jatkossakin huomattava maakunnan kehyskunnissa. Esimerkiksi kemianteollisuus vastaa noin 80 prosenttia Porvoon seutukunnan liikevaihdosta.

Teollisuuden tilanne näyttää valoisalta erityisesti Uudellemaalle tärkeiden kemianteollisuuden sekä teknologiateollisuuden osalta. Teollisuuden toimijoiden mukaan näkymät Uudellamaalla ovat erittäin hyvät, ja tilauksia on pitkälle. Pula osaavasta työvoimasta on alkanut syödä teollisuuden kasvua ja ongelman uskotaan pahenevan lähitulevaisuudessa.

Koronapandemian myötä lentoliikenne pysähtyi lähes kokonaan. Sittenmin rajoitusten höllentymisen myötä lentoliikenne on alkanut elpyä. Huolestuttavaa on kuitenkin Helsinki-Vantaan lentoaseman matkustajamäärien hidas palautuminen verrattuna muuhun Eurooppaan. Matkustajamäärien odotetaan palautuvan pandemiaa edeltävälle tasolle vasta vuonna 2024. Uudenmaan ja etenkin Vantaan talous- ja työelämälle on erittäin merkittävää, että Helsinki-Vantaan lentoaseman kansainvälinen kilpailukyky on myös jatkossa korkealla tasolla. Vantaalle ovat keskittyneet lentoaseman myötä Helsingin seudun logistiikkaan liittyvät toiminnot.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Uudenmaan elinkeinoelämän tilanne on huomattavasti parempi verrattuna vuotta aikaisempaan, mutta ei kuitenkaan pandemiaa edeltävää aikaa parempi. Näkymät ovat erittäin positiiviset, tosin osaavan työvoiman puute uhkaa hidastaa kasvua huomattavasti tulevaisuudessa.

Tilastokeskuksen mukaan Uudenmaan kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto euroestimaattina vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä oli 52,2 miljardia euroa. Maakunnan liikevaihto laski vuoden 2019 ensimmäisen kvartaalin luvuista lähes 1,5 prosenttia.

Vuoden takaiseen verrattuna liikevaihto pysyi lähes ennallaan (muutos -0,1 %). Tukku- ja vähittäiskauppa on liikevaihdolla mitattuna Uudenmaan suurin toimiala 39 prosentin osuudella. Osuus on kasvanut vuodesta 2019 kolmella prosenttiyksiköllä. Uudellamaalla teollisuuden vientiin kohdistuneen liikevaihdon vuosimuutos 2021 ensimmäisellä kvartaalilla oli 2,3 prosenttia. Kansainvälinen kauppa käy vilkkaana, mikä on näkynyt myös satamatoiminnassa, jossa pandemian vaikutukset ovat jääneet vähäisiksi.

Syksyn 2021 Pk-yritysbarometrin mukaan Uudenmaan pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat Uudellamaalla koko maan näkymiä paremmat. Suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on Uudellamaalla noussut kesän 2020 aallonpohjasta (-10) ja oli vuoden 2021 syksyllä 27. Barometrin mukaan uusmaalaisten pk-yritysten työvoiman tarve on seuraavan vuoden aikana kasvussa.

Uudenmaan yritysten suhdannekuva parani EK-suhdannebarometrin mukaan alkukesän 2021 aikana, sillä monet koronasta kärsineet alat ovat toipumassa. Tämänhetkinen tilanne arvioitiin heinäkuussa tavanomaista paremmaksi, saldoluvun ollessa 7, kun edellisessä suhdannebarometrissä saldoluku oli -25. Lähikuukausien suhdanneodotukset kohentuivat edelleen kevään ja alkukesän aikana. Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa 24, kun saldoluku oli huhtikuuisessa tiedustelussa 7. Vastaajista 68 prosenttia arvioi tilanteen pysyvän ennallaan, 28 prosenttia yrityksistä odottaa paranemista ja 4 prosenttia arvioi suhdanteiden olevan hiipumassa.

Vahvan globaalin kysynnän myötä teollisuuden tilauskannat ovat koronaa edeltävällä tasolla; Vaikka lievää tasaantumista on nähtävissä, ovat lähitulevaisuuden näkymät hyvät. Pääkaupunkiseudulla teollisuus keskittyy teknologiateollisuuteen, lännessä metalliteollisuuteen ja idässä kemianteollisuuteen. Teknologiateollisuuden kasvua varjostaa komponenttipula.

Uudenmaan startup-yritykset ovat saaneet ennätyksellisesti rahoitusta kansainvälisiltä rahoittajilta, mutta pula osaavasta työvoimasta rajoittaa kasvua. Tilannetta hankaloittaa kova kilpailu kansainvälisistä osaajista.

Rakentaminen on korkealla tasolla ja asuntorakentamiseen on haettu erittäin paljon lupia. Uudellamaalla ei ole uusia suurempia rakennushankkeita, mutta asuntorakentaminen ja korjausrakentaminen käyvät kuumina. Rakentamista hidastaa lupakäsittelyiden venyminen. Lisäksi työvoiman saatavuudessa on haasteita. Koronapandemian myötä toimitilarakentaminen tulee jatkossa keskittymään hyville sijainneille.

Helsinki-Vantaan lentoasema on alueellisesti erittäin merkittävä työllistäjä ja monipuolisen elinkeinoelämän mahdollistaja. Lentoliikenne on osoittanut elpymisen merkkejä: matkustajamäärät ovat kasvaneet noin nelinkertaisiksi verrattuna tämän vuoden kevääseen.

Vaikka lentoliikenne elpyy, on huomioitava, että lentoliikenne on edelleen alle neljäsosa koronaa edeltävästä ajasta. Lähitulevaisuuden näkymät lentoliikenteen saralla ovat hyvät. Kuluttajien patoutunut kysyntä näkyy lomamatkojen varauksissa ja tiedusteluissa. Koronapandemia luo kuitenkin epävarmuutta toimialalle, mutta parantunut rokotekattavuus luo toiveikkuutta tilanteen normalisoitumisesta. Osa ilmailualan lomautetuista on työllistynyt muille toimialoille, ja lentoliikenteen palautuessa koronaa edeltävälle ajalle on mahdollista, että maapalveluiden, keittiöhenkilökunnan ja mekaniikan henkilöstön saatavuudessa tulee olemaan haasteita.

Kotimaan matkailu on paikannut ulkomaisten matkailijoiden puutetta, varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Pääkaupunkiseudun matkailu on kärsinyt huomattavasti kansainvälisen matkailun hiipumisesta. Muualla Uudellamaalla matkailutoimijoilla on toisaalta mennyt erittäin hyvin. Yöpymispaikat ovat ajoittain olleet jopa loppuunmyytyjä.

Kaupan tilanne on edelleen kaksijakoinen: suuret vähittäistavarakaupat kasvavat kiihtyvällä tahdilla, mutta pienemmät toimijat, erityisesti pienet kivijalkamyymälät, ovat vaikeuksissa. Eli jo pandemiaa edeltänyt trendi on voimistunut, eikä muutosta näy lähitulevaisuudessa. Tapahtuma-ala on edelleen suurissa vaikeuksissa, vaikka viimeaikainen rajoitusten osittainen purkaminen on helpottanut alan tilannetta.

Työvoiman kysynnän ja osaamistarpeiden näkymät

Kesäkuusta 2021 lähtien uusia avoimia paikkoja on ilmoitettu TE-toimistoon enemmän kuin ennen koronapandemiaa. Elokuussa paikkoja ilmoitettiin 17 prosenttia enemmän kuin vuoden 2019 elokuussa. Määrällisesti korostuvat palvelu- ja rakennustyöntekijät, mutta uusia avoimia paikkoja ilmoitetaan kasvavissa määrin kaikille aloille.

Uudenmaan osaamistarpeissa korostuu digiosaaminen. Koronapandemia kiihdytti ns. digiloikkaa noin kolmella vuodella. Digitaalisten työkalujen äkillisessä kasvussa myös vaatimukset digiosaamisen suhteen ovat kasvaneet. Digitaalisten työkalujen osaajille on pulaa lähes kaikilla toimialoilla. Tämä aiheuttaa paineita, ei vain työnhakijoiden, vaan myös työelämässä olevien osaamisen jatkuvalle kehittämiselle. Haasteina on mm. työvoiman kyvykkyys omaksua uusia työvälineitä. Esimerkiksi taloushallinnon saralla on huomattu, ettei kaikkia työntekijöitä ole mahdollista uudelleen kouluttaa vastaamaan työnantajien muuttuneita tarpeita. Kyky jatkuvaan oppimiseen ja kehittymiseen tulee olemaan tulevaisuudessa entistä merkityksellisempää. Osaajatarve ei rajoitu ainoastaan digitalisoitumiseen, vaan tarvetta on myös perinteisillä kädentaitoja vaativilla aloilla, kuten rakentamisessa ja tuotantotaloudessa.

Pk-yritysbarometriin vastanneista 18 prosenttia näki työvoiman saatavuuden suurimmaksi yrityksen kehittämisen esteeksi Uudellamaalla. Luku on Uudellamaalla prosentin muuta

maata korkeampi. Suurimmaksi esteeksi koettiin yleinen suhdannetilanne (21 prosenttia vastaajista). Työvoiman tarve kasvaa myös tulevaisuudessa.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolella osaamistarpeet vaihtelevat. Lännessä työvoimapulaa on erityisesti teollisuuden prosessityöntekijöistä ja ravintola-alan työntekijöistä, idässä kemianteollisuudessa kiertotalousasiantuntijoista sekä ympäristöpäälliköistä.

Palvelualoilla työpaikan vaihtohalukkuus on ollut suurta jo ennen koronapandemiaa. Koronapandemian myötä vaihtohalukkuus on realisoitunut ja palvelualoilla on erityisen vaikeaa saada irtisanottuja ja lomautettuja palaamaan alalle. Tämä on näkynyt mm. lentoaseman turvatarkastajien keskuudessa.

Alueelliset toimijat nostivat osaajapulan suurimmaksi kasvun esteeksi. Pula osaavasta työvoimasta pahenee jatkuvasti. Tulevaisuudessa erityisesti ICT-ala tulee tarvitsemaan huomattavasti uusia osaajia mm. pilvipalveluiden yleistyessä entisestään. Lisäksi verkkokauppaosaajista on jo nyt pulaa ja lähitulevaisuudessa tarve tullee kasvamaan. Erityisesti pienempien yritysten kasvua rajoittaa verkkokaupan osaajapula.

Sote-alalla työvoimapula on akuutti. HUS on mm. joutunut sulkemaan terveydenhuollon yksiköitä työvoimapulasta johtuen. Alaa hankaloittaa myös tulevat eläköitymiset: arviolta 10 prosenttia kaikista lähitulevaisuudessa eläköityvistä henkilöistä työskentelee sote-alalla.

Työttömyyden määrän ja rakenteen näkymät

Uudellamaalla työttömyyden lasku selittyy lomautettujen henkilöiden paluulla töihin. Ilman työsuhdetta olevien määrä on sen sijaan kasvanut hieman. Työttömyyden rakenne on muuttumassa hankalammaksi; Lähellä työmarkkinoita olevat työllistyvät, mutta sen sijaan henkilöiden, joilla on haasteita osaamisen tai elämänhallinnan kanssa, työttömyys pitkittyy. Tilanne on siis palautumassa koronapandemiaa edeltävään aikaan. Tosin työttömien määrä on jäämässä noin 15 prosenttia korkeammalle tasolle.

Pitkäaikaistyöttömyys on kaksinkertaistunut Uudellamaalla verrattuna koronaa edeltävään aikaan, mutta luultavasti aallonharja on jo saavutettu. Toiveikkuutta työttömyysjaksojen lyhentymiselle herättää mm. kuntakokeiluiden alkuvaikeuksien selättäminen. Huolestuttavana ilmiönä nuorten työttömyys on pitkittynyt merkittävästi. Merkkejä paremmasta kuitenkin on, sillä nuorten työntekijöiden kysyntä on kasvanut voimakkaasti TE-toimiston yrityspalveluissa. Lisäksi perinteiset nuoria työllistävät alat tarvitsevat lähitulevaisuudessa paljon uusia työntekijöitä (mm. ravintola-ala). Haasteena on mm. vetovoiman puute. Tämä näkyy mm. vaikeutena saada opiskelijoita työllistävien alojen koulutuksiin. Toisaalta alat, joiden työllisyysnäkymät eivät ole hyvät, vetävät opiskelijoita, kuten kulttuuriala ja eläintenhoitajat.

Helsingin seutukunta

Espoo, Helsinki, Vantaa, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Lohja, Karkkila, Vihti, Sipoo.

Helsingin seutukunnassa asui vuoden 2021 kesäkuun lopussa 1 591 982 henkilöä. Viime vuoden kesäkuusta väestö kasvoi 13 084 henkilöllä. Vuoden 2021 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 106 299.

Helsingin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Työvoiman saatavuus	-	--	--
Arviointiasasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Raaseporin seutukunta

Hanko, Inkoo, Raasepori

Raaseporin seutukunnassa asui vuoden 2021 kesäkuun lopussa 41 174 henkilöä. Viime vuoden kesäkuusta kasvua oli 17 henkilöä. Vuoden 2021 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 024.

Raaseporin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	++	+	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	0
Työvoiman saatavuus	--	-	-
Arviointiasasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Porvoon seutukunta

Askola, Myrskylä, Pukkila, Porvoo

Porvoon seutukunnassa asui vuoden 2021 kesäkuun lopussa 59 495 henkilöä. Viime vuoden kesäkuusta kasvua oli 285 henkilöä. Vuoden 2021 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,1 % ja työttömiä työnhakijoita oli 3 497.

Porvoon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	++
Työvoiman saatavuus	-	-	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Loviisan seutukunta

Lapinjärvi, Loviisa

Loviisan seutukunnassa oli vuoden 2021 kesäkuun lopussa 17 385 henkilöä. Viime vuoden kesäkuusta väestö kasvoi 18 henkilöllä. Vuoden 2021 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 14,3 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 127.

Loviisan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	+	++
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	++
Työvoiman saatavuus	-	-	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			